HE 203/2024 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Ystävyyden puistosta annetun lain muuttamisesta

Ympäristövaliokunta 25.2.2024
Erityisasiantuntija Ilona Latsa
Ympäristöministeriö

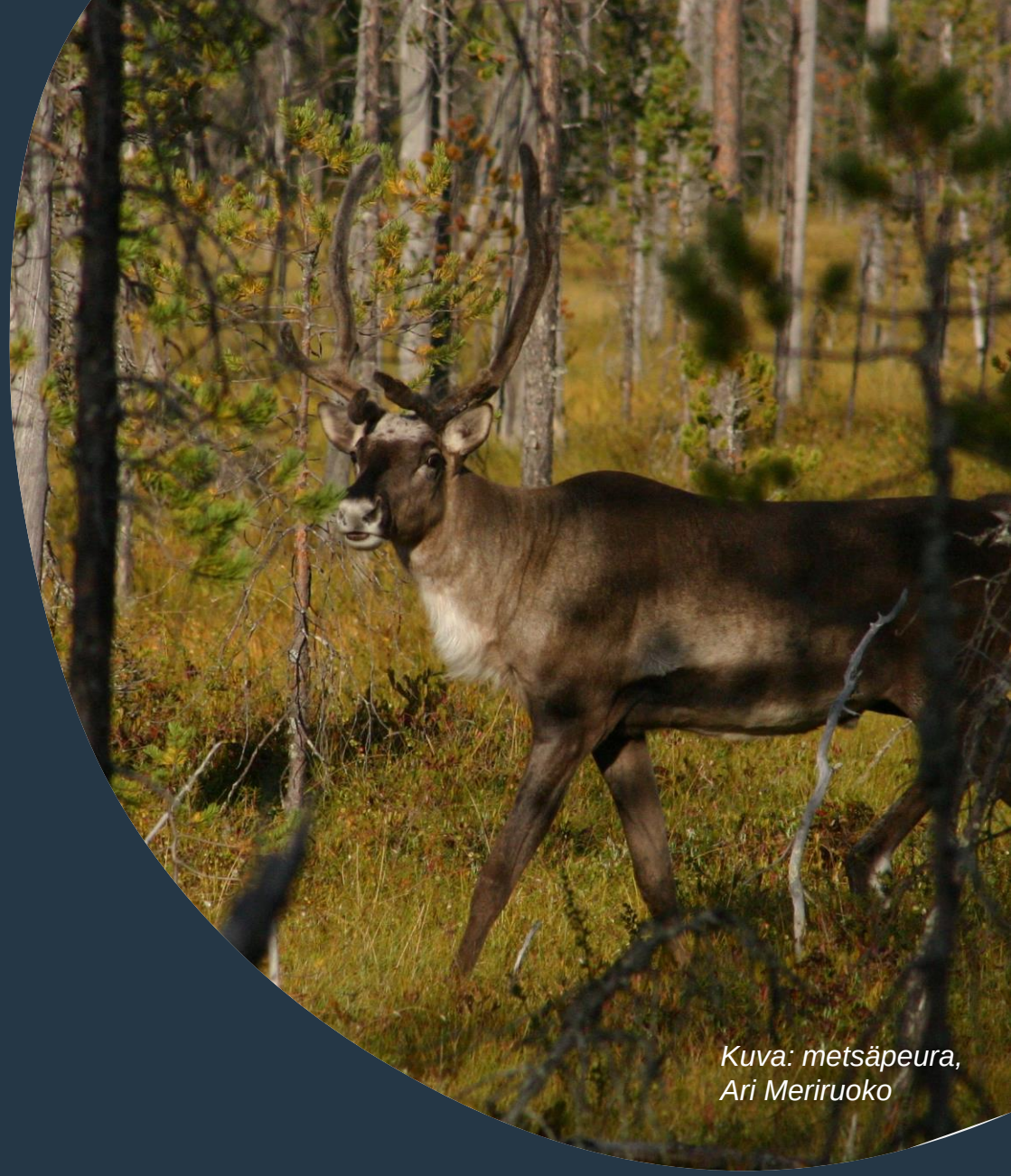

Kuva: metsäpeura, Ari Meriruoko

Kuva: Elimyssalo, Ari Meriruoko

Tausta

- Esityksellä mahdollistettaisiin Kuhmon kaupungissa sijaitsevan Ystävyyden puiston luontokeskus Petolan sekä puiston tutkimuskeskuksen toiminnan päättäminen ja kiinteistön luovuttaminen Metsähallituksen Luontopalvelujen (MHLP) hallinnasta.
- Lisäksi esityksessä päivitettäisiin puiston perustamistarkoitus.
- Esitys liittyy hallitusohjelman tavoitteeseen julkisen talouden tasapainottamisesta sekä hallituksen päätöksiin valtionhallinnon sopeutustoimista
  - MH JHT kokonaisrahoitus pienentynyt 11 milj. € verrattuna vuoteen 2023
  - Rahoitus vähenee edelleen YM:n momentin 35.10.52 osalta noin 2,54 milj. € vuoteen 2027
  - MHLP karsii hallinnassaan olevaa rakennuskantaa osana säästöjen toteutusta

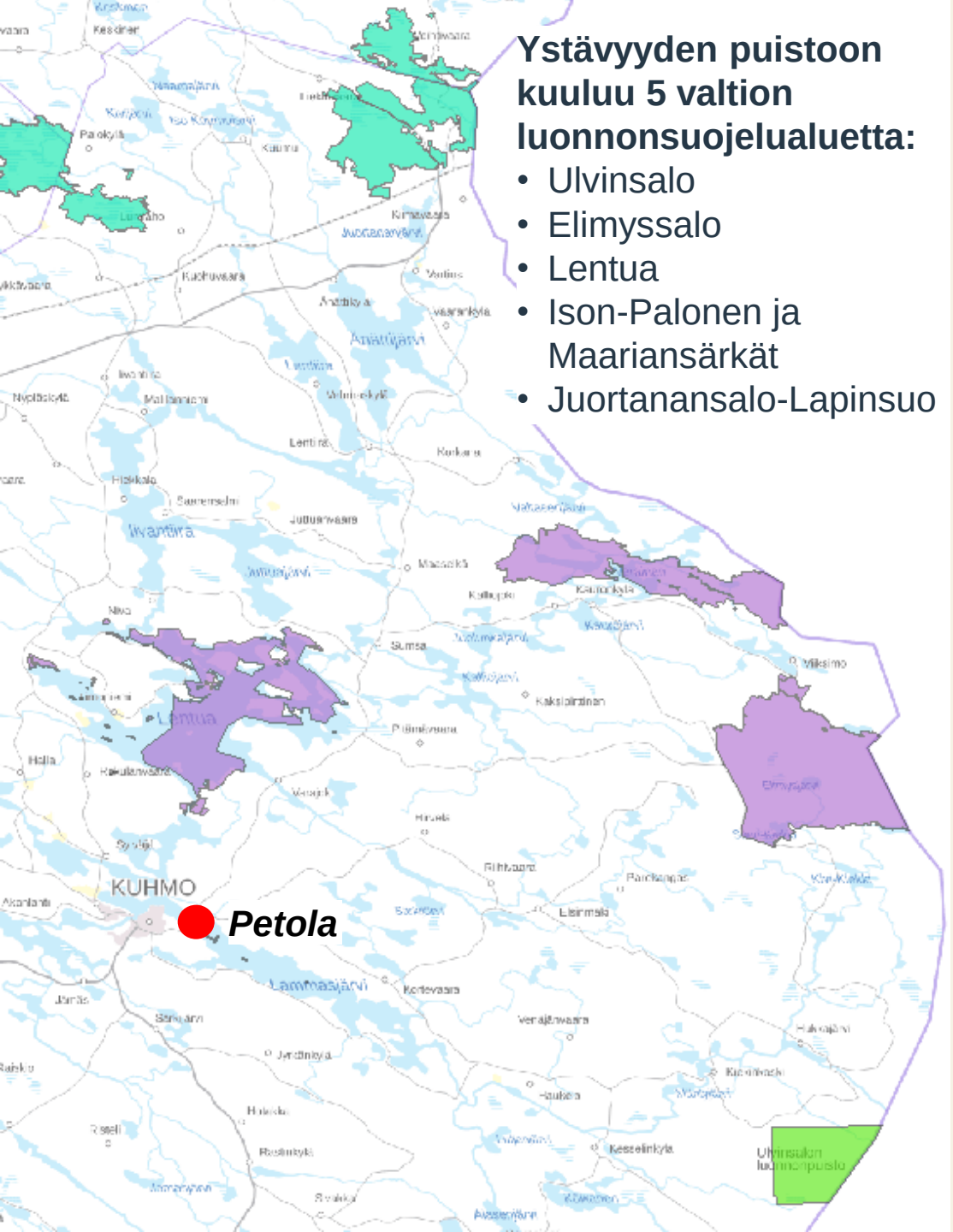

Ystävyyden puistoon kuuluu 5 valtion luonnonsuojelualuetta:

- Ulvinsalo
- Elimyssalo
- Lentua
- Ison-Palonen ja Maariansärkät
- Juortanansalo-Lapinsuo

Ystävyyden puisto

- Ystävyyden puisto on perustettu omalla laillaan 488/1990 Kuhmon kaupunkiin ja Suomussalmen kuntaan
  - Taustalla Suomen ja Venäjän välinen valtiosopimus Ystävyyden luonnonsuojelualueesta (SopS 68/1990)
- Lain 6 §:ssä säädetty puiston henkilöstöstä sekä opastus- ja tutkimuskeskuksen perustamisesta Kuhmoon
  - Korvasivat Kuhmon kaupungille metsätaloustyöpaikkojen vähenemistä
    - Laki- ja talousvaliokunta edellytti mietinnössään (LtVM 8/1990 vp) opastus- ja tutkimuskeskuksen perustamista Kuhmon kaupunkiin sekä virkojen perustamista ja työsopimussuhteisen henkilökunnan palkkaamista
    - Valiokunta edellytti, että puiston perustamisen johdosta menetettävät pysyvät työpaikat alueella korvataan, työpaikkojen säilymistä tarkoin seurataan ja tarvittaessa ryhdytään asian vaatimiin toimenpiteisiin.

Luontokeskus ja tutkimuskeskus Kuhmossa: nykytila

- Lain tarkoittama opastus- ja tutkimuskeskus rakennettiin Kuhmon Tönölänniemeen v. 1993 valtion varoin
- **Kiinteistö MHLP hallinnassa, 4 rakennusta:**
  - Luontokeskus Petola, puiston tutkimuskeskus, majoitusrakennus ja MH toimistotilat
- **MHLP vastaa kiinteistön rakennuksista ja Luontokeskus Petolan toiminnasta**
  - Katettu momentilta 35.10.52 MH julkiset hallintotehtävät
  - Ylläpito 72 000 €/v, tuleva ylläpito- ja investointitarve 10 vuodelle arviolta 1,5 milj. €
- **Syke vastaa Ystävyyden puiston tutkimuskeskuksen toiminnasta**
  - vuokra + muut kulut Sykelle 55 000€/v

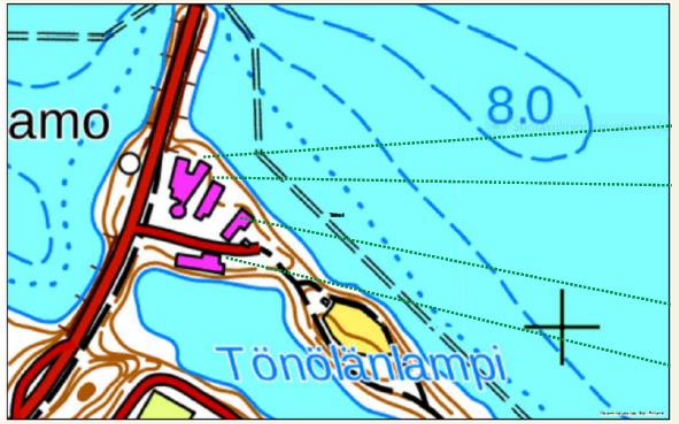

Nykytila

- **Rakennusten käyttö vähäistä, ylläpitokulut ja investointitarve käyttötarpeeseen nähden korkeat**
  - Luontokeskus Petolan käyntimäärien pitkäaikainen lasku, kysyntä pientä
  - Tutkimuskeskuksen tutkimusyhteistyö Venäjän kanssa päättynyt

- Kuhmon kaupungille tarkoitetun kompensaation on arvioitu toteutuneen velvoitteita suurempana (Saara Lilja-Rothsten, 2012)
  - Keskus rakennettu sekä suunnattu muita kompensaatiovaroja 5 milj. markkaa v.1997–2001
    - Vakituisen puisto- ja tutkimushenkilöstön lisäksi projektirahoituksella ja työllistämistuella palkattua henkilöstöä
    - Rahoitusta ohjattu alueen palveluvarustukseen ja tutkimukseen

Kuva: Lentua, Harri Tarvainen

Keskeiset ehdotukset

- **Päivitettäisiin perustamistarkoitus:** poistettaisiin maininta Suomen ja Neuvostoliiton yhteistyön edistämisestä

- **Kumottaisiin henkilöstöä sekä opastus- ja tutkimuskeskusta koskeva 6 §**
  - Mahdollistaisi kiinteistöstä luopumisen

Laki

Ystävyyden puistosta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:
kumotaan Ystävyyden puistosta annetun lain (488/1990) 6 § ja
muutetaan 1 §:n 1 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
1 §	1 §
Ystävyyden puiston perustamistarkoitus	*Ystävyyden puiston perustamistarkoitus*
Yhteistyön edistämiseksi ympäristönsuojelun alalla Suomen ja Neuvostoliiton kesken, Kainuun metsä- ja suoerämaiden, järvi- ja harjuluonnon sekä metsäpeuran elinympäristön suojelemiseksi sekä ympäristöntutkimusta varten perustetaan Ystävyyden puisto valtion omistamille alueille Kuhmon kaupungissa ja Suomussalmen kunnassa.	Kainuun metsä- ja suoerämaiden, järvi- ja harjuluonnon sekä metsäpeuran elinympäristön suojelemiseksi sekä ympäristöntutkimusta varten *on* Ystävyyden puisto valtion *omistamilla alueilla* Kuhmon kaupungissa ja Suomussalmen kunnassa.
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
6 §	6 §
Henkilöstö sekä opastus- ja tutkimuskeskus	*Henkilöstö sekä opastus- ja tutkimuskeskus*
Ystävyyden puiston tutkimusta, hoitoa, käyttöä ja valvontaa sekä puistossa tapahtuvaa opastusta varten perustetaan tarpeellinen lukumäärä virkoja ja otetaan työsopimussuhteista henkilökuntaa. *Kuhmon kaupunkiin perustetaan Ystävyyden puiston opastus- ja tutkimuskeskus.*	(kumotaan)

Esityksen pääasialliset vaikutukset

- Kiinteistöstä luopumisen säästö MHLP:lle kiinteistön ylläpidosta ja tulevasta investointitarpeesta arviolta n. 1,5 milj. € seuraavalle 10 vuodelle.
  - Lisäksi vastuu luontokeskustoiminnasta ja kiinteistön omistamiseen liittyvät rasitteet päättyisivät
- Säästö Sykelle n. 55 000 € vuodessa
- Kuhmolle ei merkittäviä suoria taloudellisia vaikutuksia. Toisaalta Venäjän hyökkäyssota jo vaikuttanut alueella.
- Henkilöstövaikutukset vähäiset
- MHLP toiminta Kuhmossa jatkuisi, asiakaspalvelu sähköisesti

Kuva: Juortanansalo, Eeva Pulkkinen

Kiitos!

Erityisasiantuntija Ilona Latsa
Vesi- ja luontoympäristöosasto
Ympäristöministeriö
ilona.latsa@gov.fi
p. 0295 250 388

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Aleksanterinkatu 7, Helsinki | PL 35, FI-00023 Valtioneuvosto | ym.fi

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment